

ACTUALITATEA BISERICESCĂ ȘI ECUMENICĂ

CHURCH AND ECUMENICAL NEWS

”Chemarea la ucenicie din Arusha.” Câteva observații preliminare din perspectivă ortodoxă

Pr. Prof. Dr. Aurel PAVEL
Pr. Conf. Dr. Habil Daniel BUDA

Introducere

Comisia pentru Misiune Mondială și Evanghelist a Consiliului Mondial al Bisericilor (CMB) a organizat o conferință mondială misionară, între 8-13 martie 2018, la Arusha, Tanzania. Autorii prezentului studiu au făcut eforturi să informeze mediul teologic românesc și nu numai despre conceptul acestei¹ conferințe, publicând traducerea textului acesteia,² precum și primele reflecții preliminare din perspectivă ortodoxă, asupra conferinței din Arusha.³

La finalul conferinței din Arusha a fost prezentat un document final intitulat ”Chemarea la ucenicie din Arusha” care se dorește a cuprinde rezumatul rezultatelor conferinței. Acesta a fost produs de un grup special de lucru desemnat cu această sarcină încă de la începutul conferinței. Membrii acestui grup au ascultat cu atenție ceea ce s-a discutat și petrecut pe parcursul conferinței, s-au întâlnit de mai multe ori și au produs prima versiune a acestei chemări. Participanții la conferința de la Arusha au fost chemați să aducă în scris propuneri

---

¹ *Planificarea celei de-a 14-a Conferințe Misionare Mondiale pentru Misiune și Evanghelist, 8-13 martie 2018, Arusha, Tanzania, în Revista Teologică, anul XXVI (98), nr. 3, iul. - sept. 2016, p. 284-285.*

² *A 14-a Conferință Mondială de Misiune și Evanghelist ”Mișcându-ne în Spirit: Chemați la ucenicie transformatoare,” Comisia pentru Misiune Mondială și Evanghelist, 8-13 martie 2018, Arusha, Tanzania, în Revista Teologică, anul XXVI (98), nr. 3, iul. - sept. 2016, p. 286-291*

³ *The conference on World Mission Mission and Evangelism “Moving in the Spirit: Called to Transforming Discipleship” 8-13 March, Arusha, Tanzania. Some Preliminary and Personal Reflections from an Orthodox Perspective, în Review of Ecumenical Studies, 10:1 (2018), p. 6-11;*

de îmbunătățire a acestei "chemări." După câteva zile de la încheierea conferinței, documentul "Chemarea la ucenicie din Arusha" a fost trimis prin e-mail tuturor participanților.

Scopul acestui studiu este de a oferi câteva observații și comentarii preliminare la "Chemarea la ucenicie din Arusha" din perspectivă ortodoxă. De asemenea, la finalul acestui studiu vom reda textul acestei chemări în traducere românească.

Textul debutează cu informații de bază despre conferința mondială misionară : locul și data organizării, numărul participanților, anume peste o mie, din cele mai diferite confesiuni creștine și din toate regiunile lumii, însă "toți angajați în misiune și evanghelist" într-un fel sau altul, am adăuga noi. Urmează o scurtă descriere a principalelor caracteristici ale conferinței :

- celebrarea cu bucurie a mișcării "de viață dătătoare a Sfântului Duh în timpurile noastre," participanții fiind inspirați de contextul și spiritualitatea africană. Într-adevăr conferința misionară de la Arusha, organizată fiind pe pământ african, a fost dominată de muzica (mai ales instrumentală), dansurile și spiritualitatea acestui continent. Inclusiv Ortodoxia africană are un specific aparte.
- studiul biblic, rugăciunea și devoțiunile comune, împărtășirea de istorisiri i-a încurajat pe participanți să fie "martori ai împărăției lui Dumnezeu care a venit la noi prin Viața, Răstignirea și Învierea Domnului nostru Iisus Hristos."

Urmează apoi o descriere destul de sumbră a lumii actuale în care trăim, chiar dacă există unele "licăriri de speranță." Descrierea este întărită cu trimiteri biblice care descriu o situație sau o stare de fapt similară, dar în context biblic. Potrivit acestei descrieri, noi ne confruntăm "cu forțe aducătoare de moarte care zguduie ordinea lumii și care cresc suferința multora." Sistemul financiar global unic cauzează o "șocantă acumulare de bogăție" pentru puțini și o sărăcie extremă pentru cei mai mulți. Acest sistem financiar global unic se află la originea războaielor, a conflictelor, a dezastrelor ecologice și a suferințelor de astăzi. "Acest sistem imperial global a făcut din piața financiară unul dintre idoli timpurilor noastre" – mai spune documentul. Astăzi se înregistrează o nouă creștere a culturii dominării și discriminării care marginalizează și exclude milioane de oameni, forțându-i spre vulnerabilitate și exploatare. Cei mai afectați sunt "oamenii de la margini," adică cei săraci și vulnerabili. De observat că aici s-a folosit terminologie preluată din documentul produs de Comisia pentru Misiune Mondială și Evanghelist și intitulat "*Împreună spre viață : Misiune și Evanghelist în context în schimbare. O nouă afirmare a Consiliului Mondial al*

”Chemarea la ucenicie din Arusha.” Câteva observații preliminare.

*Bisericilor (CMB) despre Misiune și Evangheliism.*⁴ În opinia noastră, această descriere, deși obiectivă, este destul de sumbră. Are oarecum aspectul ”știrilor negative” din media. Aspectele și dezvoltările pozitive din această lume, care există totuși, nu sunt descrise, ci doar implicite de afirmația că avem parte totuși de ”licăriri de speranță.”

Toate aceste probleme grave nu sunt noi – arată documentul – însă anul 2018 înseamnă pentru participanți a fi mișcați de Duhul Sfânt care ne cheamă, ca persoane și comunități, să ne lăsăm convertiți spre ”ucenicie transformatoare.” Termenul ”ucenicie transformatoare” înseamnă, potrivit acestui text, atât ”un dar cât și o chemare spre a fi colaboratori activi cu Dumnezeu pentru transformarea lumii.” Termenul ”ucenicie transformatoare” ar putea fi considerat produsul conferinței misionare din Arusha. Această ucenicie este legată, oarecum artificial, de conceptul ortodox de theosis – identificat în document ca fiind a Bisericii primare. Astfel, textul spune că în ”theosis” sau îndumnezeire, ”noi împărtășim harul lui Dumnezeu prin împărtășirea misiunii lui Dumnezeu.” Se realizează astfel o legătură strânsă între părtașia harului lui Dumnezeu și părtașia sau participarea la *missio Dei*. Trebuie să recunoaștem că avem de-a face cu o interpretare nouă, în notă misionară, a noțiunii de theosis. Dacă în conceptul conferinței misionare, noțiunea de theosis a fost introdusă, în opinia noastră, pentru a avea ceva specific ortodox și implicit pentru a-i satisface pe aceștia, vedem că documentul final propune o dezvoltare nouă și, în opinia noastră acceptabilă, în direcție misionară, a acestei noțiuni.

Acest proces este numit călătorie sau pelerinaj. Era de așteptat ca termenul ”pelerinaj” să apară și în documentul final al conferinței mondiale misionare de la Arusha. Astfel s-a realizat conexiunea cu Pelerinajul pentru Dreptate și Pace lansat de CMB.⁵ Astfel, ”pelerinajul uceniciei” ”ne duce la împărtășirea și trăirea dragostei lui Dumnezeu în Iisus Hristos prin căutarea dreptății și a păcii în moduri care sunt diferite de lume (Ioan 14, 27). Astfel, noi răspundem chemării lui Dumnezeu de a-L urma de la marginile lumii (Luca 4, 16-19).” În opinia noastră, această interpretare a ”pelerinajului uceniciei” poate fi ușor asumată de ortodocși. Sublinierea faptului că pacea și dreptatea sunt căutate în moduri diferite lumii și

---

⁴ Pentru versiunea engleză vezi Jooseop Keun (ed.), *Together towards Life. Mission and Evangelism in Changing Landscapes. With a Practical Guide*, WCC Publications, Geneva, 2013. Pentru traducerea în limba română vezi *Împreună spre viață : Misiune și Evangheliism în context în schimbare. O nouă afirmare a Consiliului Mondial al Bisericii (CMB) despre Misiune și Evangheliism* în Pavel Aurel, Daniel Buda și Ciprian Toroczka (editori), *Making Mission from the Model of Christ. The Specificity of Orthodoxy and Ecumenism Today*, Astra Museum Publishing, Sibiu, 2013, p. 24-56;

⁵ Vezi <https://www.oikoumene.org/en/what-we-do/pilgrimage-of-justice-and-peace>

adăugarea elementului specific misionar (urmarea lui Dumnezeu de la sau până la marginile lumii) sunt două elemente importante pentru ortodocși.

Urmează apoi o parte dedicată unor "chemări" la ucenicia transformatoare. După ce se precizează că noi toți, ca ucenici ai lui Hristos, suntem chemați, individual și comunitar, la acțiune, sunt introduse douăsprezece chemări prin cuvintele "Suntem chemați." Chemările sunt formulate în contrast cu stuația lumii actuale, așa cum a fost ea descrisă în prima parte a acestui document. Aceste chemări sunt:

- chemarea prin Botez la ucenicie transformatoare care implică "un mod de viață unit cu Hristos într-o lume unde mulți se confruntă cu disperare, respingere, singurătate și lipsă de apreciere";
- chemarea de a-L cinsti pe Dumnezeu Cel Treimic "Dumnezeu dreptății, dragostei și harului" în contrast cu cei care "cinstesc zeul cel fals al sistemului pieței";
- chemarea la proclamarea veștii celei bune a lui Iisus Hristos "în cuvânt și faptă, într-o lume violentă unde mulți sunt sacrificați idolilor morții (Ieremia 32, 35) și unde mulți încă nu au auzit de Evanghelie";
- chemarea la angajamentul "cu bucurie pe căile Duhului Sfânt care-i întărește pe oamenii de la margini cu putere, în căutarea dreptății și a demnității (Fapte 1, 8; 4, 31)";
- chemarea la discernerea "cuvântului lui Dumnezeu într-o lume care transmite multe mesaje contradictorii, false și confuze";
- chemarea "să avem grijă de creația lui Dumnezeu ... în solidaritate cu națiunile sever afectate de schimbările climatice în fața unei exploatari lipsite de scrupule ... consumerism și lăcomie";
- chemarea "să fim împreună în comunități drepte și inclusive, în căutarea noastră de unitate și pe calea noastră ecumenică într-o lume care se bazează pe marginalizare și excludere";
- chemarea "să fim martori credincioși ai dragostei transformatoare a lui Dumnezeu în dialog cu oamenii de altă credință, într-o lume unde politizarea identităților religioase cauzează adesea conflicte";
- chemarea "să fim formați ca lideri slujitori care arată calea lui Hristos într-o lume care privilegiază puterea, bogăția și cultura banului (Luca 22, 25-27)";
- chemarea de a dărâma ziduri în căutarea dreptății pentru cei desproprietăriți și mutați, pentru migranți, refugiați și azilanți, în opoziție cu noile "frontiere și granițe care separă și ucid";
- chemarea la urmarea căii Crucii "care provoacă elitismul, privilegiul, puterea personală și structurală (Luca 9, 23)";

”Chemarea la ucenicie din Arusha.” Câteva observații preliminare.

- chemarea la trăirea luminii Învierii ”care oferă posibilități de transformare pline de nădejde.”

Dacă ar fi să rezumăm în câteva cuvinte cele douăsprezece chemări, acestea ar fi: (1) Botez – ucenicie transformatoare; (2) cinstirea Dumnezeului Treimic; (3) proclamarea Evangheliei; (4) angajamentul pe calea Sfântului Duh; (5) discernerea cuvântului lui Dumnezeu; (6) grija față de creație; (7) căutarea unității; (8) dialogul inter-religios; (9) leadership responsabil; (10) căutarea dreptății; (11) urmarea căii Crucii; (12) trăirea Învierii lui Hristos.

Ultima parte a acestui document este o rugăciune. Pentru că nu putem răspunde la o astfel de chemare ”prin propriile noastre puteri”, arată documentul, chemarea la ucenicie devine o rugăciune. Rugăciunea din finalul documentului este adresată fiecărei Persoane treimice separat, iar în final lui Dumnezeu Cel în Treime.

Concluzii

Avem de-a face cu un document ecumenic al cărui conținut ortodoxiei pot să-l accepte. De altfel grupul care l-a produs a avut cel puțin un membru ortodox. De asemenea ortodoxii au propus mai multe îmbunătățiri, contribuind astfel la îmbogățirea textului.

Deși putem spune că tema conferinței a fost una pnevmatologică, textul final nu conține o pnevmatologie solidă. Există totuși următoarele elemente pnevmatologice : (1) se vorbește despre mișcarea dătătoare de viață a Sfântului duh ; (2) Sfântul Duh mișcă spre schimbare și timpul nostru ; (3) suntem chemați să ne angajăm pe căile Sfântului Duh care-i întărește pe oameni ; (4) o rugăciune este adresată Sfântului Duh.

Noțiunea de theosis, atât de specifică nouă ortodocșilor, este dezvoltată în sens misionar. O astfel de dezvoltare poate fi atractivă pentru ortodocși, chiar dacă la prima vedere nu ar constitui neapărat o direcție prioritară de dezvoltare teologică pentru noi.

Chemarea la ”ucenicie transformatoare” este probabil elementul cel mai original al acestui document. Asocierea uceniciei transformatoare cu pelerinajul și rugăciunea, precum și dezvoltarea acesteia în 12 chemări reprezintă dezvoltări importante legate de conținutul acestei ucenicii. Cele 12 ”chemări” ale documentului final sunt pline de putere. De asemenea asocierea acestei chemări cu rugăciunea este, desigur, binevenită.

Pr. Prof. Dr. Aurel Pavel, Pr. Conf. dr. Daniel Buda

În orice caz, documentul final al conferinței mondiale de la Arusha merită studiat cu toată atenția de misiologii ortodocși. Prezentul studiu se dorește a fi doar o introducere și o invitație la o astfel de studiere.

**Conferința Mondială pentru Misiune Mondială și Evangheliism a Consiliului
Mondial al Bisericii:
Mișcându-ne în Spirit: Chemați la ucenicie transformatoare**

Chemarea la ucenicie din Arusha

Conferința Mondială pentru Misiune Mondială și Evangheliism a Consiliului Mondial al Bisericii s-a întâlnit în Arusha, Tanzania, între 8-13 martie 2018. S-au adunat mai bine de o mie de participanți — toți angajați în misiune și evangheliism — din diferite tradiții creștine și din toate părțile lumii.

Am celebrat cu bucurie mișcarea de viață dătătoare a Sfântului Duh în timpurile noastre, primind inspirație aparte din contextul și spiritualitatea africane. Prin studiu biblic, rugăciune și devoțiune comună și prin împărtășirea de istorisiri comune, am fost încurajați să fim martori ai împărăției lui Dumnezeu care a venit la noi prin Viața, Răstignirea și Învierea Domnului nostru Iisus Hristos.

În ciuda unor licăriri de speranță, noi trebuie să ne confruntăm cu forțe aducătoare de moarte care zguduie ordinea lumii și care cresc suferința multora. Am observant șocanta acumulare de bogăție datorită sistemului financiar global unic, care îi îmbogățește pe unii și îi sărăcește pe mulți (Isaia 5, 8). Acesta se află la baza multora dintre războaiele, conflictele, dezastrele ecologice și suferințele de astăzi (I Tim. 6, 10). Acest sistem imperial global a făcut din piața financiară unul dintre idoli timpurilor noastre. De asemenea a reîntărit culturile dominării și a discriminării care continuă să marginalizeze și să excludă milioane de oameni, forțându-i pe unii dintre noi spre condiții de vulnerabilitate și de exploatare. Suntem conștienți că oamenii de la margini sunt cei care poartă cea mai grea povară.

Aceste probleme nu sunt noi pentru anul 2018, însă Duhul Sfânt continuă să miște timpul nostru și ne cheamă urgent pe noi ca și comunități creștine să răspundem cu convertirea noastră personală și comunitară, precum și cu o ucenicie transformatoare.

Ucenicia este atât un dar cât și o chemare spre a fi colaboratori activi cu Dumnezeu pentru transformarea lumii (I Tes. 3, 2). În ceea ce teologii Bisericii primare au numit “theosis” sau îndumnezeire, noi împărtășim harul lui Dumnezeu

"Chemarea la ucenicie din Arusha." Câteva observații preliminare.

prin împărtășirea misiunii lui Dumnezeu. Această călătorie (pelerinaj) a uceniciei ne duce la împărtășirea și trăirea dragostei lui Dumnezeu în Iisus Hristos prin căutarea dreptății și a păcii în moduri care sunt diferite de lume (Ioan 14, 27). Astfel noi răspundem chemării lui Dumnezeu de a-L urma de la marginile lumii (Luca 4, 16-19).

Ca ucenici ai lui Iisus Hristos, atât individual cât și în mod colectiv:

Suntem chemați prin Botez spre ucenicie transformatoare: un mod de viață unit cu Hristos într-o lume unde mulți se confruntă cu disperare, respingere, singurătate și lipsă de apreciere.

Suntem chemați să-L cinstim pe Dumnezeu Cel în Treime — Dumnezeul dreptății, dragostei și harului — într-o vreme când mulți cinstesc zeul cel fals al sistemului pieței (Luca 16, 13).

Suntem chemați să proclamăm vestea cea bună a lui Iisus Hristos — deplinătatea vieții, pocăința și iertarea păcatelor, făgăduința vieții veșnice — în cuvânt și faptă, într-o lume violentă unde mulți sunt sacrificați idolilor morții (Ieremia 32, 35) și unde mulți încă nu au auzit de Evanghelie.

Suntem chemați să ne angajăm cu bucurie pe căile Duhului Sfânt care-I întărește pe oamenii de la margini cu putere, în căutarea dreptății și a demnității (Fapte 1, 8; 4, 31).

Suntem chemați să discernem cuvântul lui Dumnezeu într-o lume care transmite multe mesaje contradictorii, false și confuze.

Suntem chemați să avem grijă de creația lui Dumnezeu și să fim în solidaritate cu națiunile sever afectate de schimbările climatice în fața unei exploatări lipsite de scrupule și centrate uman a mediului pentru consumerism și lăcomie.

Suntem chemați ca ucenici să fim împreună în comunități drepte și inclusive, în căutarea noastră de unitate și pe calea noastră ecumenică într-o lume care se bazează pe marginalizare și excludere.

Suntem chemați să fim martori credincioși ai dragostei transformatoare a lui Dumnezeu în dialog cu oamenii de altă credință, într-o lume unde politizarea identităților religioase cauzează adesea conflicte.

Suntem chemați să fim formați ca lideri slujitori care arată calea lui Hristos într-o lume care privilegiază puterea, bogăția și cultura banului (Luca 22, 25-27).

Pr. Prof. Dr. Aurel Pavel, Pr. Conf. dr. Daniel Buda

Suntem chemați să dărâmăm ziduri și să căutăm dreptate cu oamenii care sunt desproprietăriți și mutați de pe pământurile lor — inclusiv migranți, refugiați și azilanți — și să ne opunem noilor frontiere și granițe care separă șiucid (Isaia 58, 6-8).

Suntem chemați să urmăm calea Crucii care provoacă elitismul, privilegiul, puterea personală și structurală (Luca 9, 23).

Suntem chemați să trăim în lumina Învierii care oferă posibilități de transformare pline de nădejde.

Aceasta este o chemare la ucenicie transformatoare.

Aceasta nu este o chemare la care putem răspunde prin propriile noastre puteri, prin urmare chemarea devine, în cele din urmă, o chemare la rugăciune:

Dumnezeule iubitor, îți mulțumim pentru darul vieții în toată diversitatea și frumusețea ei. Doamne Iisuse Hristoase, Cel răstignit și înviat, Te lăudăm pentru că ai venit să-i găsești pe cei pierduți, să-i eliberezi pe cei asupriți, să-i vindeci pe cei bolnavi și să-i convertești pe cei centrația doar asupra lor înșiși. Duhule Sfinte, ne bucurăm că ai suflat viață lumii și ai pătruns în inimile noastre. De vreme ce trăim în Duhul, în Duhul să și umblăm. Dă-ne credință și curaj să ne lepădăm de noi înșine, să ne luăm Crucea și să-L urmăm pe Iisus: devenind pelerini ai dreptății și păcii în timpurile noastre. Pentru binecuvântarea poporului Tău, susținerea pământului și slava numelui Tău, prin Hristos Domnul nostru, Amin.

Trad. din eng. de Pr. Conf. Dr. Habil Daniel Buda